

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
האגף לגורמי ייצור

24 מרץ 2020
כ"ח אדר תש"פ

לכבוד
מר גיורא שחם
מנהל רשות המים ויו"ר המועצה

הندון : בקשה להגדלת הקצאת המים לחקלאות לצורך הגדלת התוצרת החקלאית והתמודדות עם משבר הקורונה

שלום רב,

1. כיודע, בעקבות החשש המוגבר להתקפות המגפה והעליה במספר הנדבקים במחלה "הكورونا" (-COVID-19), הטילה המדינה מגבלות שונות בתחום פועלות שונות המשפיעות מאוד על תפוקדו של המשק.
2. הערכת משרד החקלאות היא, כי בשל הגבלות הטיסה וסיגרת השמים לטעופה אזרחית, אי יצאת אזרחים מהמדינה תמשך כמה חודשים טובים, גם אם ישתנו ההנחיות ופתרונות השמים עד אנו מניחים כי הייקיף יציאת אזרחיה המדינה יפחתו משמעותית בחודשים הקרובים וגם בחודשי הקיץ, וכותזאה מכך, הביקוש למצון בכל, ולתוצרת חקלאית טרייה בפרט, יגדל משמעותית. זאת בנוסף לגידול לצריכה לנפש לאור הגבלות התנועה.
3. ע"פ נתוני רשות האוכלוסין, במהלך קיץ 2019 (יולי – אוגוסט) יצאו מגבלות המדינה כ 2.4 מיליון אזרחי ישראל לעומת כ 800 אלף כניסה של אזרחים זרים, משמעות הדבר הינה שבקיץ 2019, לפרק זמן, נטו בתקופת הקיץ לא שהו המדינה כמילון וחצי אנשים. לאור המצב, אנו מעריכים כי בקיץ 2020 ישארו בישראל מאות אלפי אנשים נוספים (טבלה מפורטת בסוף א').
4. בכך הוא כי נרשמה גם צמצום ואף הפסקה הפעילות של חלק מבתי המלון והמסעדות בישראל. להערכתנו, הפחתה זו משפיעה באופן לא משמעותי על הביקוש המצרי לتوزרת חקלאית טרייה. זאת, מכיוון שהביקוש באפקטים אלו עבר לאפקטים אחרים - הן לביקוש גדול יותר לנפש לצריכה הביתה והן לביקוש גדול יותר לשירותי הסעד מרוחק (T.A. מסעדות והזמנות מוגברות של מזון מוכן ממחברים קיטרינג).
5. בימים שהעולם נהוג כמוינו, מחסור בייצור מקומי בדרך כלל מושלם ע"י יבוא לישראל. כך למשל בביצים, פילה אמונה, תפוחים, עגבניות ועוד ועוד. אך לצערנו הביקוש למצון עולה כמעט בכל המדינות המתמודדות עם מגפת הקורונה, וכך היום הסחר העולמי במוצרי מזון קטן. לדוגמה, כיום לא ניתן כמעט לייבא ביצים לישראל מספרד, איטליה וארה"ב שהו המקורות לביצים מיובאות עד היום, מאחר שאין להציג שם ביצים ליצוא, או שהמחיר גבוה מהמחיר המקומי המופיע. מוגמה זו עלולה להתחזק, ובנוסף, עלולות להתווסף עוד מגבלות על טיסות ועל שינוי מטבחים מהעולם לישראל.
6. בנוסף, לצערנו, לסגירת השמיים יש השפעה נוספת על החקלאות, והינה עצירת הייצוא באופן מוחלט של ענף הזרים המבוסס על יצוא, ואף הביקוש המקומי בירידה דרסטית, וחקלאים רבים בענף זה עצרו, ועצרו את הגידול, והערכתנו שהשימוש בהם בענף זה יפחת השנה, ויקח זמן לשוק זה להתואושש.
7. החקלאות מוגדרת כענף חיוני בעת חירום ואירוע חורגה בשל כך מן המגבלות שהוטלו בתקנות לשעת חירום שחוקקה הממשלה. מובן כי ייצור המזון הוא מהענפים החשובים בעת הazzat, במיוחד אם מוסיפים לתמונה המצב הנוכחית את החשש שהליך היבוא ילכו ויישעו קשיים יותר הן מבחינת היצוא ויכולת שינוע והן מבחינת המחיר. להערכת משרד החקלאות יהיה צורך בהגדלת שטחי הגידול ומתחזורי הגידול של תוצרת חקלאית צמחית ושל תוצרת מהחר.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
האגף לגורמי ייצור

8. נכון החששות האמורים, משרד החקלאות סבור, כי בכך יהיה לאפשר הגדרה של הקצאות המים לחקלאות, באופן שיאפשר לחקלאים למקם את יכולת הגידול שלהם, מבלי שהחישש מפריצת מגבלות הקצאה יעמוד מול עיניהם.

9. משרד החקלאות סבור, כי ניתן לאשר הגדרה נוספת גם על בסיס אותן מדדים שנקבעו בהסדר המפורט בראשית שנה זו. ככלומר לאשר תוספת הקצאות נוספת כתלות במצב הגוף והגדלת התקרה בהתאם ליבול הגוף שנמדדו בעת זהו, ולהוריד את החסם העיקרי לתוספת שנקבעה בהסדר.

10. מובן כי גם בעת הזה נדרש איזון נכון בין הצורך ליצור המזון לבין הצורך הציבורי בשימור מקורות המים.

11. ברי, כי החובה לשמר על מקורות המים לטווח רחוך אינה געלה גם במקרים אלה. ואולם, בשנתיים האחרונות חוויה משק המים עונות גשמיں ברוכות, שהביאו גם להتابשות מסוימת של מקורות המים. לצד זאת, ניתן לראות בשימוש החקלאי גם מגמות שמצביעות על הפחתה מסוימת בצריכה לחקלאות בשנה הקרובה, שנובעת גם היא ממשבר הקורונה. ע"פ נתוני המשרד, כיום מגדים בישראל כ 30,000 דונם פרחים הן בחממות והן בשטחים פתוחים. הצריכה הממוצעת לדונם פרחים נעה בין 800 ל - 1,000 מ"ק, אך שמנינום הצריכה בענף זה הינו כ 24 מלמ"ק. ענף הפרחים נפגע מאוד ממשבר, בין השאר בעקבות סגירת השמיים והפגיעה באפשרות לียวא פרחים.

12. התמתנות זו בצריכה מצטרפת למוגמה הרוב שנתיית, לפיו נתוני הצריכה לחקלאות לאורך השנים (למעט בשנת 2018) מצבאים על כך, שההתקaza המצטרפית לחקלאות אינה מנוצלת במלואה. כך למשל, הערכה כי בשנת 2019 מתוך הקצאה של 305 מלמ"ק במערכת הארץ, נצלו בפועל כ – 85% מכמות זו.

13. השימוש של הנתונים על ההتابשות של מקורות המים עם הנתונים על כך, שעל פי רוב לא נעשית הצריכה של מלאה ההתקaza וכן הנתונים על צמצום הפעולות החקלאית במוצרים מסוימים, מלמד, שההגדלה של הכמות הכוללת, באופן שיאפשר לתת לחקלאים וודאות טוביה יותר לכך שהם לא צפויים לחזור מן ההתקaza, על כל המשתמע מכך, אינה צפואה להבא לפגיעה בלתי סבירה במקורות המים.

14. הקצאות המים לשנת 2020 מבוססות על התקaza המצווממת של 2018 בצויר בקשוט שניתנו על בסיס בקשוט פרטניות בשנת 2019. במסגרת זו ניתנה עדיפות לשנת 2019 לחקלאים אשר ביצעו השקעות ארוכות טווח כגון מטעים. ממשבר הנוכחי הדרך לתרוץ את הפעולות החקלאית ליצור מזון היא על ידי הגדלה של מסגרת התקaza, בקרה שתיתן לכל החקלאים את הוודאות שהם לא צפויים לסייעים הנובעים מחריגת התקaza. מסגרת רחבה זו תאפשר לכל החקלאים, ובעיקר למגדלי הירקות, להגדיל ולהגדיל את פעילותם ללא חשש.

15. מתוך רצון להפחית את הרוגלויה הנדרשת מהחקלאים לקבלת תוספת מים, שבעת הזה גם אין וודאות שנוכל לישם אותה, בשל העדר וודאות בדבר המועד שבו יסתמכו המגבילות במשק, בכוננות משרד החקלאות לחלק את מרבית התוספת לכל המגדלים שעוסקים בפעולות חקלאית, בצורה שווה (יתרה קטנה תישמר למטען תוספות מיוחדות לפי בקשה). חלוקה זו, יש בה כדי לתת לכל מי שבידי קרקעות פניות ואמצעים מתאימים לפנות לגידול מזון, שיכל לשמש לצריכה כבר בשנה זו.

המשרד ידרש לשם כך לתקן את תקנות המים, הקבועות את אמות המידה להקצת מים לחקלאות, כך שתתאפשר תוספת רוחבית ולא תוספת לפי בקשה.

16. לסיכום הדברים, אנו פונים בבקשתו, כי תובא בפני מועצת הרשות הצעה להגדלת כמות המים השפירים לחקלאות בכמות המקסימלית האפשרית במערכת הארץ (פחות 400 מלמ"ק), באזרע סובב כנרת ובאזור מעלה הכרמל, מעבר לתוספת שנקבעה בהסדר המפורט, אך בהתאם למגדלים התלויים בכמות המשקעים לפי ממדיהם ממשוואים היום בהסדר המפורט. מהשיקולים שמנינו לעיל, אנו מעריכים כי בפועל לא תהיה צורך ממשוואית מעל הכמות המקסימלית שנקבעה בהסדר המפורט שאישרה המועצה בראשית שנה זו. זאת מאחר והצריכה המצטרפית של כלל הענפים תאזן את עצמה.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
האגף לגורמי ייצור

לצד זאת, הגדרה כאמור תאפשר לחקלאים לפעול בצורה טוביה יותר להגדלת הייצור המקומי של מזון, דבר שהוא בוגדר הכרח ביוםיהם אלו.

17. מובהר, כי בקשתנו זו להגדלת הקצאות מבוססת על המצב המשברי שנובע מווירוס הקורונה. אנו נדאג שэт גם לחקלאים ונבהיר שאין להתבסס על תוספת זו לשנים הבאות ואין לנטע מטעים חדשים בהתבסס על תוספת זו.

18. אנו לרשותכם לכל שאלה או הבהרה

ברכת בריאות,
אסף לוי
מנהל אגף בכיר – גורמי ייצור
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

העתק :
ח"כ צחי הנגבי, שר החקלאות ופיתוח הכפר
מר שלמה בן-אליהו, מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר.
עו"ד אפרת אביאני, היועצת המשפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

נספח אי' : נתוני יציאה של אזרחי ישראל וכניות של אזרחים זרים למדינה לפי חודשים :

חודש	יציאה/כניות	מספר כניסה ישראלים	מספר כניסה זרים	הפרש
5	661,489	531,405	130,084	
6	843,462	445,742	397,720	
7	1,145,196	416,526	728,670	
8	1,249,008	393,900	855,108	
9	934,931	509,102	425,829	
10	849,713	555,330	294,383	